№ 4(58) 2026
НАУКА і ТЕХНІКА СЬОГОДНІ
ISSN 2786-6025 Online
УДК 342.9:347.2
https://doi.org/10.52058/2786-6025-2026-4(58)-74-83

Антонов Артем Сергійович аспірант Київського міжнародного університету, https://orcid.org/0000-0003-3876-5490

ПРАВО ВЛАСНОСТІ ЯК АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВА ЦІННІСТЬ: АКСІОЛОГІЧНИЙ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНИЙ ВИМІР

Анотація. Статтю присвячено дослідженню права власності як адміністративно-правової цінності крізь призму його аксіологічного та функціонального вимірів. Обґрунтовано, що в сучасному українському правопорядку право власності не може розглядатися виключно як інститут конституційного та цивільного права або лише як об'єкт адміністративно-деліктної охорони. Доведено, що в адміністративному праві воно має самостійне ціннісне значення, оскільки поєднує захист індивідуальної майнової автономії особи з забезпеченням публічного інтересу у стабільності майнового правопорядку.

Окрему увагу приділено аксіологічній природі права власності та його значенню як межі допустимого владного втручання у майнову сферу. Підкреслено, що конституційні й конвенційні гарантії права власності мають сприйматися в адміністративному праві як внутрішній критерій правомірності діяльності публічної адміністрації, що вимагає дотримання законності, легітимної мети, пропорційності та належної адміністративної процедури. Висвітлено також проблему співвідношення права власності та володіння в адміністративно-правовій охороні. Доведено, що об'єкт адміністративно-правової охорони не зводиться ані до речі як матеріального блага, ані до формального титулу власника, а охоплює впорядковану систему майнових відносин, ядром якої є право власності.

Визначено функціональний вимір права власності в адміністративному праві через єдність регулятивної, охоронної, профілактичної та правовідновлювальної функцій. Зроблено висновок, що лише комплексне поєднання цих функцій дає змогу розглядати право власності як повноцінну адміністративно-правову цінність і забезпечувати цілісний механізм його охорони у відносинах між особою та публічною адміністрацією.

Ключові слова: власність; право власності; адміністративно-правова цінність; адміністративно-правова охорона; аксіологічний вимір; функціональний вимір; публічне адміністрування; майнова автономія; володіння; правовідновлювальна функція.

ISSN 2786-6025 Online

Antonov Artem graduate student of Kyiv International University, https://orcid.org/0000-0003-3876-5490

THE RIGHT TO PROPERTY AS AN ADMINISTRATIVE LAW VALUE: AXIOLOGICAL AND FUNCTIONAL DIMENSIONS

Abstract. The article is devoted to the study of the right to property as an administrative law value through the prism of its axiological and functional dimensions. It is substantiated that, within the modern Ukrainian legal order, the right to property cannot be regarded exclusively as an institution of constitutional and civil law or merely as an object of administrative-delict protection. It is demonstrated that, in administrative law, it has an independent value-based significance, since it combines the protection of an individual's property autonomy with the safeguarding of the public interest in the stability of the property legal order.

Particular attention is paid to the axiological nature of the right to property and its significance as a limit on permissible public interference in the property sphere. It is emphasized that the constitutional and convention-based guarantees of the right to property should be perceived in administrative law as an internal criterion of the lawfulness of public administration, which requires compliance with legality, legitimate aim, proportionality, and proper administrative procedure. The article also highlights the issue of the correlation between the right to property and possession in administrative-law protection. It is proved that the object of administrative-law protection is reduced neither to a thing as a material good nor to the formal title of the owner, but encompasses an ordered system of property relations, the core of which is the right to property.

The functional dimension of the right to property in administrative law is determined through the unity of its regulatory, protective, preventive, and restorative functions. It is concluded that only a comprehensive combination of these functions makes it possible to regard the right to property as a full-fledged administrative-law value and to ensure an integral mechanism for its protection in relations between the individual and public administration.

Keywords: property; right to property; administrative-law value; administrative-law protection; axiological dimension; functional dimension; public administration; property autonomy; possession; restorative function.

Постановка проблеми. У національній юридичній науці право власності традиційно досліджується передусім у межах конституційного та цивільного права. Такий підхід є закономірним, оскільки саме Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР у ч. 4 ст. 13 встановлює рівність усіх суб'єктів права власності перед законом, а в ч. 1 ст. 41 гарантує кожному право володіти,

ISSN 2786-6025 Online

користуватися і розпоряджатися своєю власністю [12], тоді як Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV у ч. 1 ст. 316 визначає право власності як право особи на річ (майно), яке вона здійснює відповідно до закону за своєю волею, незалежно від волі інших осіб [19]. Водночас сучасний стан правового регулювання переконливо свідчить, що право власності вже давно вийшло за межі суто приватноправової конструкції. Воно є самостійним об'єктом адміністративно-правової охорони, що прямо підтверджується наявністю в Кодексі України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X глави 6 «Адміністративні правопорушення, що посягають на власність» [7]. У поєднанні з гарантіями, закріпленими у ст. 13, 41 Конституції України [12] та ст. 1 Першого протоколу до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 20.03.1952 р. [17], це дає підстави розглядати право власності як одну з базових адміністративно-правових цінностей, а не лише як цивілістичний титул на річ.

Проблема полягає в тому, що в адміністративно-правовій доктрині право власності нерідко аналізується або вузько – як об'єкт адміністративно-деліктної охорони, або занадто технічно – через призму повноважень органів публічної адміністрації, санкцій і процедур. Унаслідок цього недостатньо висвітленим залишається питання про ціннісну природу права власності в адміністративному праві: чому саме воно виступає об'єктом особливої охорони, які правові функції виконує в системі адміністративного права та яким чином аксіологічне розуміння власності впливає на побудову адміністративно-правового механізму її охорони. Така обставина зумовлює потребу в дослідженні права власності як самостійної адміністративно-правової цінності.

Стан опрацювання проблематики. Питання права власності, його правової природи, гарантій здійснення, охорони та захисту в різних галузях права, а також проблематика адміністративно-правової охорони майнових відносин були предметом наукової уваги як представників загальної теорії права, так і фахівців у галузі конституційного, цивільного та адміністративного права. Методологічну основу дослідження права власності в адміністративно-правовому вимірі становлять наукові праці таких учених, як В. Авер'янов, Ю. Битяк, В. Галунько, І. Голосніченко, Р. Калюжний, Т. Коломоєць, В. Колпаков, І. Комарницька, О. Кузьменко, І. Личенко, Д. Лук'янець, О. Остапенко, М. Тищенко, В. Шкарупа та ін., у яких висвітлено фундаментальні питання адміністративного права, адміністративної відповідальності, адміністративно-деліктного права, адміністративної юрисдикції та процедурних гарантій у провадженні у справах про адміністративні правопорушення. Безпосередньо питання адміністративно-правової охорони права власності найбільш ґрунтовно висвітлено у працях В. Галунько, а також І. Личенко та І. Комарницької, які досліджували відповідно адміністративно-

ISSN 2786-6025 Online

правову охорону права власності та адміністративно-правові засади профілактики правопорушень у сфері власності. Разом із тим наявні дослідження переважно фокусуються або на адміністративно-деліктному аспекті охорони права власності, або на загальних питаннях адміністративної відповідальності, адміністративного процесу та профілактики правопорушень у майновій сфері. Значно менше уваги приділено аксіологічному статусу права власності в адміністративному праві, його значенню як межі публічного адміністрування та функціональному прояву в адміністративно-правовому механізмі. Через це зберігається потреба у спеціальному дослідженні, яке поєднає ціннісний аналіз права власності з характеристикою регулятивної, охоронної, профілактичної та правовідновлювальної функцій, що воно виконує в адміністративному праві.

Метою статті є з'ясування змісту права власності як адміністративно-правової цінності, розкриття його аксіологічного та функціонального вимірів.

Виклад основного матеріалу.

Аксіологічна природа права власності в адміністративному праві.

У межах аксіологічного підходу право власності слід розглядати не як суто технічне повноваження щодо речі, а як нормативно захищену форму особистої та економічної автономії. Конституційний вимір цього права полягає в тому, що власність в Україні не просто визнається, а й підлягає обов'язковому державному захисту; усі суб'єкти права власності рівні перед законом, а правовий режим власності визначається виключно законами України [12]. У рішеннях Конституційного Суду України неодноразово підкреслювалося, що право власності не є абсолютним, але будь-яке втручання у нього має залишатися в межах конституційних критеріїв законності, легітимної мети та пропорційності [18]. Така позиція узгоджується і з конвенційним підходом до права мирного володіння майном. Усе це дає підстави вважати, що в українському правопорядку власність має не лише економічне, а й виразне ціннісно-правове значення. У зв'язку з цим в адміністративно-правовій площині втручання публічної адміністрації у майнову сферу має оцінюватися за підвищеними вимогами до його нормативної визначеності, легітимності мети, пропорційності застосовуваних заходів і недопущення свавільного обмеження майнової автономії особи.

Для адміністративного права така аксіологічна характеристика має принципове значення. Якщо в конституційному праві право власності визначає фундаментальний статус особи у відносинах із державою, а в цивільному праві – її приватноправове панування над річчю, то в адміністративному праві воно набуває рис охоронюваного публічно-правового блага. Його цінність полягає в тому, що воно забезпечує не лише належність майна конкретній особі, а й загальну стабільність майнового правопорядку, довіру до правового обігу,

ISSN 2786-6025 Online

визначеність режиму користування майном, передбачуваність поведінки учасників майнових відносин і меж владного впливу на них. За таких умов посягання на право власності у сфері адміністративної відповідальності не можуть розглядатися як суто фактичне порушення майнового інтересу. Вони водночас підривають і ту нормативну впорядкованість, без якої сама реалізація майнових прав стає нестабільною.

Отже, в аксіологічному сенсі право власності в адміністративному праві є благом подвійної природи. З одного боку, воно захищає індивідуальний майновий простір особи, з іншого – забезпечує публічний інтерес у стабільності майнового порядку. Наведена подвійність пояснює, чому адміністративно-правова охорона права власності не є вторинною щодо цивільного права, а має самостійне значення.

Співвідношення права власності та володіння в адміністративно-правовій охороні.

Однією з центральних теоретико-правових проблем у межах дослідження інституту права власності є відмежування права власності від володіння. Цивільний кодекс України визначає право власності як право особи на річ (майно), яке вона здійснює за своєю волею незалежно від волі інших осіб. Водночас цивільне законодавство окремо визнає й інші речові права на чуже майно, серед яких важливе місце займає право володіння. Звідси випливає, що власність і володіння не є тотожними правовими явищами, хоча на практиці вони нерідко поєднуються в одній особі. Виділена нетотожність має істотне значення для адміністративного права, оскільки дозволяє точніше визначити об’єкт адміністративно-правової охорони.

Звуження адміністративно-правової охорони лише до власника у вузькоцивілістичному значенні було б методологічно помилковим. У багатьох випадках посягання зачіпає не тільки титульного власника, а й іншого законного носія майнового інтересу – орендаря, зберігача, користувача, балансоутримувача, суб’єкта господарювання, якому майно передано на певній правовій підставі. Водночас не можна і повністю ототожнювати право власності з будь-яким фактичним володінням, оскільки таке змішування руйнує ціннісне ядро власності як базового майнового права. За таких умов в адміністративно-правовому аспекті доцільно виходити з того, що право власності є центральною цінністю і базовим об’єктом охорони, але сама охоронна модель поширюється також на інші правомірні майнові стани, якщо вони засновані на законі чи договорі. Такий підхід дозволяє одночасно зберегти пріоритет права власності та врахувати реальний склад майнових відносин.

Тому адміністративне право охороняє не лише річ як матеріальний об’єкт і не лише титул власника як цивільно-правову конструкцію. Його об’єктом є впорядкована система відносин щодо належності, володіння, користування і

ISSN 2786-6025 Online

розпорядження майном, у центрі якої перебуває право власності як базове майнове право. У межах наведеної конструкції право власності набуває реального адміністративно-правового змісту.

Функціональний вимір права власності в адміністративному праві.

Функціональний вимір дає змогу з'ясувати, як право власності проявляється в системі адміністративного права. На наш погляд, передусім слід виділити регулятивну функцію. Публічна адміністрація постійно взаємодіє з майновою сферою через реєстраційні, дозвільні, контрольні, наглядові, облікові та сервісні процедури. Саме через адміністративно-правові режими формуються інституційні умови здійснення права власності: визначається порядок реєстрації прав, контролюється використання окремих видів майна, забезпечується доступ до адміністративних послуг, встановлюються межі втручання та форми адміністративного супроводу майнових відносин. Це виявляється, зокрема, у процедурах державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, у функціонуванні дозвільних режимів щодо окремих об'єктів із спеціальним правовим статусом, а також у здійсненні контрольних заходів у сферах, де використання майна пов'язане з публічними інтересами, безпековими, екологічними чи містобудівними вимогами. У цьому сенсі адміністративне право не є лише зовнішнім щодо права власності – воно забезпечує значну частину практичних умов його реалізації [1].

Другою є охоронна функція. Вона реалізується через адміністративно-деліктний механізм, зокрема через норми глави 6 КУпАП, що передбачають відповідальність за правопорушення, які посягають на власність [7]. Однак зміст цієї функції не можна зводити виключно до накладення штрафу. Її сутність полягає у збереженні правомірного майнового стану, припиненні протиправних посягань і забезпеченні передбачуваності майнового правопорядку. Власність тут постає не просто предметом адміністративного делікту, а адміністративно-правовою цінністю, що вимагає стабільного режиму охорони. Такий підхід послідовно обґрунтовується в українській адміністративно-правовій літературі, насамперед у працях, присвячених адміністративно-правовій охороні права власності [3; 4].

Третьою є профілактична функція. У сфері власності адміністративно-правова охорона не може бути ефективною, якщо вона обмежується лише реагуванням на вже вчинене правопорушення. Значна частина деліктів у цій сфері зумовлена недоліками організації доступу до майна, неналежним обліком матеріальних цінностей, слабким контролем за їх зберіганням, технічними прогалинами в охороні об'єктів і повторюваністю однотипних порушень. За таких умов профілактика правопорушень у сфері власності повинна розглядатися як внутрішня складова адміністративно-правової охорони, а не як зовнішня допоміжна діяльність. Цей висновок узгоджується з позицією

ISSN 2786-6025 Online

І.О. Личенко та І.І. Комарницької, які обґрунтовують необхідність розглядати профілактику у сфері власності як самостійний адміністративно-правовий напрям [13].

Четвертою є правовідновлювальна функція. Адміністративне право у сфері власності не повинно завершуватися лише констатацією правопорушення і накладенням стягнення. Якщо внаслідок делікту майно було пошкоджене, вилучене, втрачено або якщо особі створено перешкоди у володінні, користуванні чи розпорядженні ним, адміністративно-правовий механізм має бути здатним не лише карати, а й відновлювати порушене майнове становище. На функціональну неповноту чинного адміністративно-деліктного механізму звертає увагу сучасна українська доктрина. Отже, право власності як адміністративно-правова цінність вимагає такої охоронної моделі, в якій каральний, профілактичний та відновний елементи перебувають у системному зв'язку.

Право власності як межа публічного адміністрування.

Право власності в адміністративному праві виконує ще одну важливу функцію – слугує межею допустимого владного втручання. Органи публічної адміністрації постійно здійснюють повноваження, які впливають на майнову сферу: проводять перевірки, застосовують заходи примусу, накладають обмеження, вирішують питання доступу до певних об'єктів, реєструють або скасовують права, виконують юрисдикційні та виконавчі функції. За відсутності чіткого аксіологічного розуміння права власності така діяльність ризикує перетворитися на адміністративну самодостатність, у якій приватний майновий інтерес відступає перед організаційною доцільністю держави. Саме тому конституційні й конвенційні гарантії власності мають сприйматися в адміністративному праві не як зовнішнє обмеження, а як внутрішній критерій правомірності адміністративної діяльності. Це означає, що будь-який владний вплив на майнову сферу повинен мати чітку правову підставу, переслідувати легітимну публічну мету, бути пропорційним поставленому завданню та реалізовуватися з дотриманням вимог належної адміністративної процедури.

У цьому сенсі право власності має подвійну адміністративно-правову природу. З одного боку, воно є благом, яке потребує активної адміністративно-правової охорони від правопорушень та інших форм неправомірного порушення майнового порядку. З іншого – це правова межа, яка не дозволяє самій публічній адміністрації перетворюватися на джерело непропорційного, надмірного чи свавільного втручання у майнову сферу. Зазначена подвійність і дає підстави говорити про право власності не просто як про об'єкт регулювання, а як про повноцінну адміністративно-правову цінність.

Висновки. Проведений аналіз дає підстави стверджувати, що право власності в сучасному українському правопорядку доцільно розглядати не лише як інститут конституційного і цивільного права, а й як самостійну

ISSN 2786-6025 Online

адміністративно-правову цінність. В аксіологічному вимірі воно виражає гарантовану державою сферу майнової автономії особи, забезпечує стабільність її правомірного майнового стану та підтримує загальний майновий правопорядок. У функціональному вимірі право власності проявляється через регулятивну, охоронну, профілактичну та правовідновлювальну функції адміністративного права.

Адміністративно-правова охорона власності не може будуватися ані на редукції її об'єкта до речі як матеріального блага, ані на повному ототожненні права власності з будь-яким фактичним володінням; об'єкт такої охорони охоплює впорядковані майнові відносини, ядром яких є право власності як базове майнове право.

Отже, подальший розвиток адміністративно-правової доктрини у сфері охорони права власності повинен бути пов'язаний із поглибленням саме аксіологічного та функціонального підходів. Це дає змогу подолати суто санкційне або суто процедурне бачення адміністративного права і розглядати його як цілісну систему, зорієнтовану на забезпечення реальної захищеності права власності у відносинах між приватною особою, іншими учасниками майнового обігу та публічною адміністрацією.

Література:

1. Адміністративне право України. Академічний курс: підручник: у 2 т. Т. 1: Загальна частина / за ред. В. Б. Авер'янова. Київ: Юридична думка, 2004. 584 с.

2. Битяк Ю. П., Гаращук В. М., Дьяченко О. В. та ін. Адміністративне право України: підручник / за ред. Ю. П. Битяка. Київ: Юрінком Інтер, 2007. 544 с.

3. Галунько В. В. Охорона права власності: адміністративно-правові аспекти: монографія. Херсон: ХМД, 2008. 348 с.

4. Галунько В. В. Адміністративно-правова охорона права власності в Україні: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.07. Харків, 2009. 35 с.

5. Голосніченко І. П., Стахурський М. Ф., Золотарьова Н. І. Адміністративне право України: основні поняття: навч. посіб. / за заг. ред. І. П. Голосніченка. Київ: ГАН, 2005. 232с.

6. Забарний Г. Г., Калюжний Р. А., Шкарупа В. К. Адміністративне право України: навч. посіб. Київ: Вид-во Паливода А. В., 2005. 368 с.

7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. *Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР)*, 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122

8. Коломоєць Т. О. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ: Істина, 2009. 480 с.

9. Колпаков В. К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: монографія. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 528 с.

10. Колпаков В. К. Адміністративна відповідальність: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 256 с.

11. Колпаков В. К., Кузьменко О. В., Пастух І. Д., Сущенко В. Д. Курс адміністративного права України / за заг. ред. В. К. Колпакова. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 904 с.

ISSN 2786-6025 Online

12. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 1996. № 30. Ст. 141

13. Личенко І. О., Комарницька І. І. Адміністративно-правові засади профілактики правопорушень у сфері власності: монографія. Львів: Бадікова Н. О., 2017. 187 с.

14. Лук'янець Д. М. Інститут адміністративної відповідальності: проблеми розвитку: монографія. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. 220 с.

15. Лук'янець Д. М. Адміністративно-деліктні відносини в Україні: теорія та практика правового регулювання: монографія. Суми: ВТД «Університетська книга», 2006. 367 с.

16. Остапенко О. І., Ковалів М. В., Єсімов С. С. та ін. Адміністративне право України (загальна частина): навч. посіб. Вид. 2-е, доп. Львів: СПОЛОМ, 2021. 616 с.

17. Протокол до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 20.03.1952. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text (дата звернення: 12.04.2026)

18. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням приватного підприємства «ІКІО» щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 61 Сімейного кодексу України від 19.09.2012 р. № 17-рп/2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-12#Text (дата звернення: 12.04.2026)

19. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003. №№ 40-44. Ст. 356

References:

1. Administratyvne pravo Ukrainy. (2004). Akademichnyi kurs: pidruchnyk: u 2 t. T. 1: Zahalna chastyna [Administrative Law of Ukraine. Academic Course: textbook in 2 vols. Vol. 1: General Part]. V. B. Averianov (Ed.). Kyiv. [in Ukrainian].

2. Bytiak, Yu. P., Harashchuk, V. M., Diachenko, O. V., et al. (2007). Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative Law of Ukraine]. Yu. P. Bytiak (Ed.). Kyiv. [in Ukrainian].

3. Halunko, V. V. (2008). Okhorona prava vlasnosti: administratyvno-pravovi aspekty [Protection of the Right to Property: Administrative-Law Aspects]. Kherson. [in Ukrainian].

4. Halunko, V. V. (2009). Administratyvno-pravova okhorona prava vlasnosti v Ukraini [Administrative-Law Protection of the Right to Property in Ukraine]. Extended abstract of Doctor's thesis. Kharkiv. [in Ukrainian].

5. Holosnichenko, I. P., Stakhurskyi, M. F., Zolotarova, N. I. (2005). Administratyvne pravo Ukrainy: osnovni poniattia [Administrative Law of Ukraine: Basic Concepts]. I. P. Holosnichenko (Ed.). Kyiv. [in Ukrainian].

6. Zabarnyi, H. H., Kaliuzhnyi, R. A., Shkarupa, V. K. (2005). Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative Law of Ukraine]. Kyiv. [in Ukrainian].

7. Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [Code of Ukraine on Administrative Offenses]. (1984, December 7). [in Ukrainian].

8. Kolomoiets, T. O. (Ed.). (2009). Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative Law of Ukraine]. Kyiv. [in Ukrainian].

9. Kolpakov, V. K. (2004). Administratyvno-deliktnyi pravovyi fenomen [Administrative-Tort Legal Phenomenon]. Kyiv. [in Ukrainian].

10. Kolpakov, V. K. (2008). Administratyvna vidpovidalnist [Administrative Liability]. Kyiv. [in Ukrainian].

11. Kolpakov, V. K., Kuzmenko, O. V., Pastukh, I. D., Sushchenko, V. D. (2018). Kurs administratyvnoho prava Ukrainy [Course of Administrative Law of Ukraine]. V. K. Kolpakov (Ed.). Kyiv. [in Ukrainian].

ISSN 2786-6025 Online

12. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]. (1996, June 28). [in Ukrainian].

13. Lychenko, I. O., Komarnytska, I. I. (2017). Administratyvno-pravovi zasady profilaktyky pravoporushen u sferi vlasnosti [Administrative-Law Principles of Prevention of Offenses in the Sphere of Property]. Lviv. [in Ukrainian].

14. Lukianets, D. M. (2001). Instytut administratyvnoi vidpovidalnosti: problemy rozvytku [Institute of Administrative Liability: Problems of Development]. Kyiv. [in Ukrainian].

15. Lukianets, D. M. (2006). Administratyvno-delikti vidnosyny v Ukraini: teoriia ta praktyka pravovoho rehuliuvannia [Administrative-Tort Relations in Ukraine: Theory and Practice of Legal Regulation]. Sumy. [in Ukrainian].

16. Ostapenko, O. I., Kovaliv, M. V., Yesimov, S. S., et al. (2021). Administratyvne pravo Ukrainy (zahalna chastyna) [Administrative Law of Ukraine (General Part)]. 2nd ed. Lviv. [in Ukrainian].

17. Protokol do Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod [Protocol to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms]. (1952, March 20). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_535#Text [in Ukrainian].

18. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinym zvernenniam pryvatnoho pidpryiemstva “IKIO” shchodo ofitsiinoho tlumachennia polozhennia chastyny pershoi statti 61 Simeinoho kodeksu Ukrainy [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case upon the constitutional appeal of the private enterprise «IKIO» concerning the official interpretation of the provision of Part One of Article 61 of the Family Code of Ukraine]. (2012, September 19). Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v017p710-12#Text [in Ukrainian].

19. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy [Civil Code of Ukraine]. (2003, January 16). [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 10.04.2026
Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.04.2026